

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, mint a Hortobágyi Nemzeti Park -a Puszta világörökségi helyszín gondnoksága által készített jelentés a 2015. évre

I. Világörökségi gondnokság és a világörökségi gondnoksági szerződés:

A Hortobágyi Nemzeti Park - a Puszta világörökség helyszín (továbbiakban: HNP VH) gondnoksági feladatait 2013. óta a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban HNPI) látja el.

A 2013. évi támogatási szerződés szakmai és pénzügyi beszámolóját az Emberi Erőforrások Minisztériuma, majd a 2014. éviét a Miniszterelnökség elfogadta.

A 2015. évi gondnoksági szerződés előkészítését nagyban segítették a megelőző évek tapasztalatai valamennyi aláíró félnél, ám több tényező, köztük a HNPI-nél történt vezetőváltás némileg késleltette a folyamatokat. A szerződés keretében a **HNPI**, hasonlóan az ezt megelőző évekhez, **8 millió forint támogatásban részesült**.

II. A 2015. évben elvégzett, támogatás terhére elszámolt szakmai munka bemutatása:

A szerződés terhére elszámolt költségek az alábbi tevékenységekhez kapcsolódtak, a pénzügyi beszámoló a dokumentáció második részét képezi:

II.1. Bérek és járulékaik: A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság kifejezetten a világörökségi gondnoksági feladatok ellátására a következő munkatársakat foglalkoztatta. *Tolnay Zsuzsa*, mint világörökségi szakreferens a világörökségi gondnoksági feladatok koordinálásáért és részben elvégzéséért volt felelős. *Leskuné Bikki Dóra*, az Oktatási és Ökoturisztikai Osztály munkatársaként a világörökségi értékek bemutatását szolgáló gyermek programok szervezésével és a bemutatást, bemutatóhelyek fejlesztését szolgáló pályázatok szakmai kidolgozásával kapcsolódott be a világörökségi gondnokság munkájába. Meg kell azonban jegyezni, hogy az intézmény számos munkatársának van napi szintű feladata a világörökségi helyszínnel, az itt lévő létesítmények üzemeltetésével, programok szervezésével.

A támogatási szerződés 1. sz. mellékletében szereplő tevékenységek az alábbi módon valósultak meg tárgyévben.

II.1.1. A világörökségi kezelési tervvel kapcsolatos, a gondnoksági státuszhoz kötött feladatok ellátása (bár a kezelési terv elkészítését a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság maga nyerte, ez a feladat a világörökségi gondnokság számára is keletkeztet feladatokat). Ilyen volt például a 315/2011. Kormányrendelet 5.,6. § alapján fennmaradt vitás kérdések nyomán kiadott miniszteri döntés, amely kezdeményezi az OTrT-ben szereplő, a pusztát átszelő országos kerékpárút gerinchez tartozó nyomvonal módosítását. Gondnokságunk az alternatívák vizsgálatához adott meg előzetes szempontrendszert, valamint útvonalváltoztatokat, továbbá ezek közül külön is értékelte és részletezte az örökségvédelmi szempontból legkedvezőbbnek ítélt változatot (ennek további, más szempontú vizsgálata szükséges az OTrT módosítását előkészítő tervezési folyamat során).

II.1.2. A HNP VH világörökségi védőövezetének kijelölését célzó előkészítő feladatok

A Földművelésügyi Minisztérium Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály által koordinált Világörökségi Munkacsoport 2015. január 27-i ülésének folyamánként HNPI megvizsgálta a védőövezet létrejöttéig, a védelmet biztosító lehetőségeket, miután a védőövezet kijelölése és kihirdetése több éves folyamat is lehet. Ilyen átmeneti eszközként kínálkozik a hatályos Országos Területrendezési Tervről (továbbiakban: OTvT) szóló 2003. évi XXVI. törvény részeként 2014. december 30-ával hatályba lépett tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezete. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban: HNPI) több fordulóban egyeztetette elképzeléseit arra vonatkozóan, hogy a Hortobágyi Nemzeti Park (továbbiakban: HNP) és világörökségi helyszín (továbbiakban: HNP VH) szempontjából különösen érzékeny, de mind a HNP-n, mind a HNP VH-n kívül eső területeken összhangba kerüljön az OTvT részeként 2014. december 30-ával hatályba lépett tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezetének megyei és települési szintű lehatárolása és a HNP VH hatékony védelméhez szükséges, a későbbiek során kijelölni tervezett HNP, majd HNP VH védőövezet lehatárolása. Az egyeztetések a következőkre terjedtek ki:

- Az országos övezet kijelölését koordináló és a megyei területrendezési tervek számára adatszolgáltatásra kötelezett államigazgatási szervvel, a Földművelésügyi Minisztériummal:
 - jogértelmezési kérdések
 - problémagócok azonosítása

Az egyeztetések több fordulóban e-mailben és telefonon zajlottak, s egy a köv. pontban szereplő további egyeztetést és azt előkészítő háttéranyagot eredményeztek.

- A területrendezési, valamint természetvédelmi szakemberek szakmai álláspontját, jogértelmezését külön egyeztető tárgyalás során tárgyalta meg (2015. május 6.).

1. számú melléklet

Szintén a Világörökségi Munkacsoport 2015. január 27-i ülésének eredményeként az FM állásfoglalást kért az Igazságügyi Minisztériumtól az 1995. évi LIII. tv. a természet védelméről 30.§, különösen pedig annak (4) pontjával kapcsolatban. Az állásfoglalás alapján egy lehetséges megoldásnak tűnt/tűnik, hogy amennyiben igazolható, hogy a védőövezet létrehozásának szükségszerűsége fennállt a Tvt. hatályba lépését követő 2 évnél korábbi (1999. január 1-t megelőző) időszakban, akkor, továbbvihető a NP védőövezet kijelölése. Ennek alátámasztásra irattári (HNPI, Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal) és levéltári kutatásokat folytattunk olyan iratok felderítésére, amelyek adalékkul szolgálnak ehhez.

II.1.3. Kapcsolattartás a hazai VH-ekkel, társintézményekkel, felettes szervekkel

- **Részvétel** a Földművelésügyi Minisztérium Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály által koordinált **Világörökségi Munkacsoport munkájában**. A munkacsoportot az FM, a ME, valamint a védett természeti területeket érintő világörökségi helyszíneken működő nemzeti park igazgatóságok vesznek részt. A HNPI esetében

ez az érintettség kettős természetű, hiszen a HNPI egyúttal a világörökségi helyszín kinevezett gondnoka is. A munkacsoport 2015-ben egyszer ülésezett: 2015. január 27-én; 2016. januárjában szintén ülésezett a munkacsoport: 2016. január 22.

- Amint azt a korábbi évek beszámolóiban is jelezte, a HNPI **vizsgálja annak lehetőségét**, hogy a helyszín jelentős és nemzetközi szinten is kiemelkedő természeti értékei közül melyek azok, amelyek megfelelnek a kiemelkedő egyetemes érték valamely kritériumának, azaz **mely kritérium kapcsán lenne jelölhető természeti kategóriában**, és válna vegyes kihirdetésű helyszínné. Ennek kapcsán HNPI megtette az első lépéseket (előzetes szakmai anyag és jelölési koncepció összeállítása, lehetséges KEÉ megfogalmazása, lehetséges partnerek megállapítása) annak érdekében, hogy elinduljon az az egyeztetési folyamat, amely remények szerint egy tényleges jelöléshez vezethet majd. HNPI 2014. decemberében összeállított egy szakmai vitaindítót a „Kárpát-medence szikes pusztái és szikes tavai” munkacímű határon átnyúló világörökségi sorozathelyszín-jelöléssel kapcsolatban, amelyet eljuttatott az FM környezet környezetügyért felelős helyettes államtitkárnak és az érintett hazai nemzeti park igazgatóságoknak. Az ügy további intézése folyamatban van. Sajnos eddigiekben kevés reakció érkezett a lehetséges partnerektől, de a beérkezettek pozitívak voltak.
- A HNPI a világörökségi helyszínekkel kapcsolatos eljárásban ún. „early advice” dokumentációt állított össze a **Világörökségi Központ részére**, kérve az alábbi kérdésekben az UNESCO és tanácsadó testületeinek előzetes tanácsát, esetleges helyszíni látogatását:
 - A világörökségi helyszín védőövezetének kijelölésével és kihirdetésével kapcsolatos helyszínspecifikus kérdések
 - A fent jelzett természeti nevezés lehetőségei, szakmai iránymutatás kérése
- Részvétel a Miniszterelnökség által **2015. október 21-re összehívott tájékoztató fórumon**, a következő napirend szerint:
 - Dr. Puskás Imre helyettes államtitkár úr köszöntője
 - Tájékoztató a világörökségről szóló 2011. évi XLXXVII törvény és a kapcsolódó végrehajtási rendeletek módosításáról,
 - Tájékoztató a kezelési tervek helyzetéről (Forster Központ)
 - a Kezelési Kézikönyv módosult tartalmáról
 - Tájékoztató a világörökségi gondok 2015. évi támogatási szerződéseiről Tájékoztató a GINOP 7-es prioritás 2016-ban kiírni tervezett pályázatával kapcsolatos aktuális információkról (Nemzetgazdasági Minisztérium)
 - Konzultáció
- Részvétel a Földművelésügyi Minisztérium szervezésében 2015. október 14-15-én megtartott **Tájvédelmi Szakmai Napokon** (Dévaványa, Réhelyi Látogatóközpont). Gondnokság képviselője előadást tartott a csillagos égbolt (KEÉ attribútum) védelmével, a fényszennyezés hatásainak mérséklésével, kiküszöbölésével kapcsolatos tevékenységekről, tapasztalatokról.

- Részvétel a Földművelésügyi Minisztérium szervezésében 2015. december 9-10-én megtartott **tájvédelmi kormányrendelet előkészítő ülésén.**
- Részvétel a **Miniszterelnökség szervezésében,** a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Földművelésügyi Minisztérium részvételével **GINOP projektismertető és egyeztetés** 2016. január 23.

II.1.4. Kapcsolattartás a HNPI társosztályaival (a VH-t érintő, a világörökségre vonatkozó jogszabályokból adódó feladatok koordinálása az intézmény működésén belül)

Ez a tevékenység főként folyamatos, kétirányú kommunikációt jelent: egyrészt **információkérés más szervezeti egységektől, másrészt ezek tájékoztatása a világörökségi helyszínt illető aktualitásokról.** Jellemzően szóban, illetve e-mailen zajlik, bizonyos, fajsúlyosabb kérdésekben pedig a szolgálati út betartásával, hierarchikus rendszerben folyik információcsere.

II.1.5. Részvétel a Világörökségi Szakbizottság munkájában

A HNPI, mint a szakbizottság teljes jogú tagja vesz részt a Világörökségi Szakbizottság ülésein. 2015-ben a következő időpontokban voltak ülések: 2015. január 29., 2015. február 12., 2015. november 5., 2015. december 7.

II.1.6. Részvétel a Hungarikum minősítésből származó feladatokban.

- **Részvétel a Hajdú-Bihar Megyei Értéktár Bizottság munkájában** teljes jogú bizottsági tagként. Hajdú-Bihar Megyei Értéktár Bizottság ülésein a Megyei Értéktárba történő felvétel előterjesztéseit vitatta meg és döntött a jelölt értékek felvételéről/elutasításáról/hiánypótlásról. A bizottság a következő napokon ülésezett: 2015. február 9., március 16., december 8.
- 2015. március 7. **Részvétel az Abádszalóki Böllérfesztiválon,** a díszvendég, Hungarikumok standján. Társkiállítóként K. Nagy Zsolt nádudvari keramikus mester volt jelen termékeivel. A rendezvény fővédnöke Dr. Fazekas Sándor, földművelésügyi miniszter volt, aki személyesen is megtekintette az eseményt. A rendezvény honlapja: <http://www.bollerverseny.com/>
- Kiadványokkal és audiovizuális anyagokkal való (nem személyes) megjelenés **Hrivnák Tünde, a ByMe design márka tulajdonosának Hungarikum kiállítással egybekötött amerikai körútján** (2015. május). Az eseményt az FM Hungarikum Főosztálya koordinálta.
- Kiadványokkal és audiovizuális anyagokkal való (nem személyes) megjelenés a Brüsszelben megrendezett **Hungarikum Fotókiállításon** 2015. májusban, amelyet Pelczné Dr. Gáll Ildikó az EP alelnöke és Dr. Fazekas Sándor miniszter úr a Hungarikum Bizottság elnöke nyitották meg. Az eseményt az FM Hungarikum Főosztálya koordinálta.
- Részvétel a 2015. december 2-én megrendezett **Hungarikum Gálán** - protokoll esemény

II.1.7. Adat- és információszolgáltatás, sajtómegjelenések

Bár a HNPI próbálja nyomon követni a világörökségi helyszínnel kapcsolatos sajtómegjelenéseket, ezek nem mindegyike jut feltétlen tudomásunkra, ezért az

alábbi lista azokat a megjelenéseket tartalmazza, amely a HNPI közreműködésével valósult meg:

- 2015. április 18. **ECHO Tv, Kincs, ami van** (kulturális magazinműsor)
http://echotv.hu/video/104451/150418_Kincs_ami_van
- 2015. április 20. **Napi Gazdaság** (világörökségi helyszínek fejlesztéseit, turizmusát bemutató cikk)

II.1.8. Oktatási tevékenység:

A, Más résztvevők számára

- **túravezető képzés:** mindazok számára, akik szakmailag felkészültebben, szakszerűbben kívánják tájékoztatni, túráztatni vendégeiket a Hortobágyi Nemzeti Park törzsterületén, vagy akik a Hortobágy szerelmesei és többen szeretnék megtudni annak védett területei élővilágáról, kezeléséről, a bemutatás rendszeréről.

2-5. számú melléklet

- a VH értékeit bemutató **gyermekfoglalkozások** előkészítése, lebonyolítása
- **konzulensi feladatok ellátása** a VH-t érintő és általában világörökséggel kapcsolatos szakdolgozatok, szemináriumi feladatok esetében:
 - Telefonos és személyes konzultáció a Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola turizmus-menedzsment mesterszakos hallgatóival a világörökségi helyszín turisztikai desztinációfejlesztés és márkáépítés iskolai projekt kapcsán .
 - Hanna Doroz, a katowicei Sziléziai Egyetem PhD hallgatójának fogadása az Erasmus+ program keretén belül, két hónap időtartamra
 - Konzultáció Sütő Dávid Pelével, a Miskolci Egyetem antropológia szakos hallgatójával; téma: a hortobágyi pásztorok életmódvizsgálata
- A VetAgro SUP, Lempdes vidékfejlesztési szakirányon végző hallgatói tanszékvezetőjük kíséretében több hazai világörökségi helyszínen tettek látogatást. A **terepgyakorlat** első állomása a Hortobágyi Nemzeti Park - a Puszta volt, ahol két napba (március 9-10.) sűrítve a helyszín lehető legtöbb aspektusával ismerkedtek meg. A bevezető előadások, valamint a terepi látogatások során nem csak az értékek ismertetése, de a problémák, azok lehetséges kezelése is szóba került. A gondnokság a két nap programjának összeállítása és szervezése mellett a terepi bemutatás jelentős részét maga végezte, de egyúttal bevonta több partnerszervezetét is.

B, A világörökséggel kapcsolatos (belső) kompetenciafejlesztés:

- **Részvétel képzéseken**
 - Interpretation an Approach in Heritage Management képzés záró rendezvénye, június 13.; a workshopot John Veverka, az interpretáció nemzetközi szinten is egyik legelismertebb szakembere tartotta.
A Kulturális Örökségmenedzserek Egyesülete és a németországi székhelyű KON-TIKI közös szervezésében lebonyolított **elméleti és gyakorlati képzés az örökségvédelemben dolgozó szakembereket célozta és az ismeretterjesztő bemutatás műhelyitkait tárta fel a résztvevők aktív közreműködésével.**

- Október 15-22. "International Academy on Sustainable Development - Capacity Building Workshop on the Management of UNESCO designated sites: World Heritage Sites and Biosphere Reserves, Torinó

6. számú melléklet - a workshop programja

- **közzszolgálati továbbképzés:**
 - Jogszabálytan és jogértelmezés
 - Közigazgatási hatósági eljárás szakaszai
 - Kulturális igazgatás
 - eEUnghish - elektronikus angol szaknyelvi képzés

II.1.9. Bemutatósi tevékenység:

- o **Közreműködés a VH-t bemutató és népszerűsítő rendezvények és programok előkészítésében, lebonyolításában** (lásd <http://www.hnp.hu/78-8366.php> programnaptárat)

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság turisztikai és gyermek programok kínálatában fontos szerepet kap a világörökségi értékek köréből a néprajzi, kulturális értékek bemutatása. Hortobágy központjában található muzeális kiállítóhelyek, Pásztormúzeum a pásztorkodás, a Hortobágyi csárda kiállítása a helytörténet, a Körszín a hagyományos kézművesség bemutatására szolgál. A Gondnokság szervezetének feladatai közé nem csak ezek üzemeltetése, napi nyitva tartás megszervezése, hanem a műtárgyakkal kapcsolatos kölcsönzési, állományvédelmi feladatokon túl a múzeumpedagógiai munka szervezése, ellátása is beletartozott. A pásztor, kézműves és egyéb közösségi hagyományok (népszokások, vásárok) megőrzését szolgálják a néprajzi kiállítóhelyeken szervezett rendezvények is, mint a Pásztormúzeumhoz kötődő „Nyári napforduló - Pusztáról sző mesét az éj”, vagy a Kézművesudvarban a Hortobágyi Hídvásár hagyományos népművészeti vására, vagy a július-augusztusi időszak hétvégéin megtartott ún. Tesz-vesz.

Kiemelt rendezvények, programok:

- **„Varázslatos Hortobágy” fotópályázat**

A világörökségi helyszín a fotósok számára kimeríthetetlen kincsesbánya a magyar Pusztá, a táj arculatának évszakos változásaival, a délibáb, a szivárvány, pusztai viharok és felhőformák légi játékaival, a több ezernyi élőlényfaj kisebb nagyobb biológiai csodájával, a tájat használni és nem kihasználni akaró, hagyományos pásztorkodás emlékeivel.

A fotópályázatra jelentkezés részletei: a www.hnp.hu/varazslatoshortobagy oldalon

Pályázat időtartama: március - október

Célközönség: amatőr fotósok, általános érdeklődésű látogatók

Pályázók 13 fő, 100 fotóval. Eredményhirdetés és díjátadó 2015. október 23-25., a Darufesztivál idején.

- **„Fókuszban a Puszta” fotótúra sorozat**

A digitális fotótechnika elterjedésével a természetjárás kedvelt formájává vált a fotótúra. A Hortobágyi Nemzeti Park a világörökségi értékek megismertetésére és bemutatására fotótúra sorozatot indított „Fókuszban a pusztai” címmel. A szakvezetési túrákon egyszerre vált lehetővé, hogy az érdeklődők különleges természeti területekre is eljuthassanak, rejtett, csak időszakosan látható természeti értékeket fedezhessenek fel, illetve a képzett, terepi tapasztalattal is rendelkező fotósok révén az egyes fotografiai területekbe is bepillantást nyerhessenek.

A túra március, április, május, június, október hónapban indult

Célközönség: amatőr, félprofi fotósok, fotóturizmus iránt érdeklődők

Látogatószám: 3 alkalom, 14 fő.

Az első évad zajlott 2015-ben és egy szűk piaci szegmenst célozott meg.

- **2015. április 4-6. Húsvét a Hortobágyon**

A hortobágyi kiállító- és bemutatóhelyeken zajlottak a változatos programok: Húsvétoló a Hortobágyi Nemzeti Park néprajzi kiállításában és a Hortobágyi Kézművesudvarban, Húsvét a Hortobágyi Vadasparkban, Húsvét a Pusztai Állatparkban, Tojásexpressz a Hortobágy-halastavi Kisvasúton (április 6.)

Látogatószám: 220 fő

Célközönség: gyermekes családok

- **2015. május 1-3. Kézműves majális a hortobágyi Kézművesudvarban**

A májusfa árnyékában játékos feladatok, ügyességi próbák várták a vállalkozó kedvű látogatókat. A kézműves műhelyekben régi polgári és pásztorviseleteket tekinthettek meg, kézműves foglalkozásokba kicsik és nagyok egyaránt

be kapcsolódhattak. A Kézművesudvar ingyenesen látogatható, a népi ügyességi játékaink is szabadon használhatók, a kézműves foglalkozások viszont a Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpontjában váltott kézműves tallérral vehetők igénybe, amellyel az „egyet fizet kettőt kap” akciónkban két kézműves foglalkozást adtunk.

Célközönség: gyerekek, családok

▪ **2015. május 18. Múzeumi világnap eseményei a Hortobágyon**

A Múzeumi Világnapon a belépőjegy mellé ingyenes tárlatvezetést kaptak a látogatók a Hortobágyi Pásztor-múzeumban, a Hortobágyi csárda és a Körszín kiállításaihoz. A természetrajz iránt érdeklődők a Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpontjában, a „Darvak Világa” kiállítás segítségével pillanthatnak be ezen különleges madarak mindennapi életébe.

Célközönség: iskoláskorú gyermekek

▪ **2015. május 23-25. Hortobágyi Kézművesudvar - Pünkösdi kiskirályság a Hortobágyi Kézművesudvarban**

A pünkösdi versengés állomásai népi ügyességi és kvízzjátékok. A versenyben pontozással győzedelmeskedő pünkösdi kiskirálynak és kísérlőinek nyerevénye egy „pünkösdi lakoma”, továbbá a kiskirály részére egy rend, méretes viselet volt. Emellett természetesen bepillanthattak néhány kézműves mesterség kulisszatitkaiba is.

Célközönség: gyermekes családok

Látogatószám: 105 fő

▪ **2015. május 30-31. Gyermeknap i kézműveskedés - Hortobágyi Kézművesudvar**
Népi ügyességi játékok és kézművesfoglalkozások

Célközönség: gyermekek, családok

Látogatószám: 155 fő

▪ **2015. június 27. „A pusztáról szó mesét az éj” - Nyári napforduló a Hortobágyon**

A pásztormúzeum előtt kézműves foglalkozások, kirakódóvásár, népviseletpróba, népi ügyességi játékok próbája zajlott. A Pásztormúzeumban kétóránként rendhagyó tárlatvezetést vehettek igénybe a látogatók. Vásári komédia és a hortobágyi Délibáb Népdalkör műsora színesítette a szabadtéri programot. Sötétedéskor egy vetített képes bevezető előadás után „csillagsétára” került sor. Ide érkeztek be a fáklyás futás résztvevői is. Ezen a napon nem csak a Pásztormúzeum, hanem a Körszín és a Hortobágyi csárdamúzeum és a Látogatóközpont „Darvak világa” kiállítása is éjfélig tartottak nyitva. A programhoz csatlakozott még a Hortobágyi Vadasparkban, a Hortobágyi Állatpark is.

Célközönség: nyári vakáción részt vevő gyermekes családok
Látogatószám: 343 fő

▪ **2016. július 3 - augusztus 8. Nyári TESZ-VESZ napok a Hortobágyi Kézművesudvarban**

A Hortobágyi Kézművesudvarban zajló családi program keretében a különféle kézművesmesterségek rejtelseibe, fogásaiban nyerhettek beavatást a látogatók
Időpont: péntek - szombat, 10.00-17.00

Célközönség: nyári vakáción részt vevő gyermekes családok
Látogatószám: 50 fő

<http://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egység/turizmus/hortobagyi-kezmuvesudvar/402/tesz-vesz-napok-a-kezmuvesudvarban>

▪ **2016. augusztus 20-23. Hídi vásár - Hagyományőrző kézművesvásár a Hortobágyi Kézművesudvarban**

Vásár a vásárban: a nagy Hortobágyi Hídi Vásár területén belül a régi idők hangulatát idéző pusztai kínáló, népművészek, népi iparművészek részvételével, helyi termékek és kézműves portékák vásárával (pl. hagyományos viseleteket, kalapokat, bőrdíszmű cikkeit, faragott szarutárgyakat, népi kerámiát, fából faragott használati tárgyakat, népi játékokat, kolompokat, rézpergőket, pipát, népi hímzéseket stb.), étel- és italkínálattal, népzenei és utcaszínházi előadásokkal.

Célközönség: népművészeti előadások, népi iparművészeti termékek, kulturális turizmus iránt érdeklődők. Az ORF Ambiente rovata rádióműsort készített róla.
Látogatószám: 1000 fő

▪ **Szeptember 19-20. Fecskebúcsúztató a Hortobágyon**

Programok:

-HNP néprajzi kiállítások - **A Kulturális Örökség Napjain** ingyenes tárlatvezetés, rejtvények, néprajzi játékok színesítették a múzeumlátogatók programját

Látogatószám: 105 fő

-Hortobágyi Kézművesudvar - kézműves foglalkozások, népi játékok

-Pusztai Állatpark - a puszta kedves lakóinak elbúcsúztatása gazdag programok keretében

▪ **2015. október 22-25. Hortobágyi Darufesztivál**

A daruvonulás időszak kiemelt eseménye a Darufesztivál. A Pásztormúzeumnál, a Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpontban és a pusztai helyszíneken színes, sok ingyenes elemet is magába foglaló programpalettával, a nemzeti park kiállításai, bemutatóhelyei pedig meghosszabbított nyitva tartással várták a látogatókat. Felléptek népzenei és egyéb kulturális csoportok, először rendezték meg a természetvédelmet és túrázást népszerűsítő „Daru-Expót”, és a nemzeti parki termékek vásárát. A Hortobágyi csárda és a vásári vendéglátósok gasztronómiai csemegékkal készültek, amit a „Daru konyha” receptverseny neves séfek által elkészített győztes fogásaiból kóstoló egészített ki. A kicsik számára „Daru játszóház”, kézműveskedéssel és jelmezes szerepjátékkal és csillámtetoválással. A fesztiválnapokat a reggeli és esti daruhúzások, illetve a nappali táplálkozó darucapatok megfigyelésére induló pusztai túrák foglalják keretbe.

A Darufesztivált, valamint a vele párhuzamosan zajló - és a Hortobágyi Nonprofit Kft. által szervezett - Szent Dömötör-napi Behajtási ünnepet Dr. Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter és vendége Colleen Bell amerikai nagykövet asszony nyitotta meg.

Október 25-én, vasárnap a „Pusztá Határok Nélkül” játék zajlott, amin a „Hortobágy, Világörökségünk a Puszta”, vagyis a Hortobágyi Nemzeti Park

településeinek csapatai mérték össze ügyességüket egy izgalmas és látványos hagyományokat tisztelő ügyességi játékban. A vetélkedőn idén Tiszaörs, Tiszacsege, Nagyhegyes és Hortobágy csapatai versenyeztek.

Látogatószám: 3000 fő

Csoportos gyermek programok

- **Február- április Játékos Hortobágy, vetélkedő**
Óvodás csoportok részére 3 fordulós játékos feladatlapok kiküldése a Hortobágyról.
Részvevők: 38 csoport, 594 gyermekkel
Felhívás a 7. számú melléklet szerint.
Bővebben: <http://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egyseg/kornyezeti-neveles/235/a-jatekos-hortobagy-vetelkedo-eredmenyei>
- **Február - április A pásztorok viselt dolgai, vetélkedő**
Általános iskolák 4-5. osztályos tanulói számára. 2 fordulós írásbeli vetélkedő néprajzi témában. A döntőt, melybe a legjobban teljesített 10 csapat került be, a Kihajtás napján rendeztük meg Hortobágyon.
Részvevők: 34 db 3 fős csapat, 102 gyermekkel
Felhívás az 8. számú melléklet szerint.
Bővebben: <http://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egyseg/kornyezeti-neveles/298/a-pasztorok-viselt-dolgai-vetelkedo-dontojenek-erdmenyei>
- **Június 29 - július 3. Családi Hagyományőrző tábor a Hortobágyon**
Részvevők létszáma: 37 fő

Program: <http://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egység/kornyezeti-neveles/274/csaladi-hagyomanyorzo-tabor-2015>

A táborról bővebben: <http://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egység/kornyezeti-neveles/410/veget-ert-a-csaladi-hagyomanyorzo-tabor>

- **Augusztus 3-7. Kalandra fel! Magyar örökség tábor a pásztorok földjén...**

Résztvevők létszáma: 26 fő

Program: <http://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egység/kornyezeti-neveles/276/kalandra-fel-magyar-orokseg-tabor-a-pasztorok-foldjen--2015>

A táborról bővebben: <http://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egység/kornyezeti-neveles/423/az-elso-kaladra-fel-taborunk>

○ **közreműködés a világörökségi helyszínt bemutató és népszerűsítő reklámok előkészítésében és kivitelezésében (marketing):**

Egy, a Hortobágyi Génmegőrző Nonprofit Kft.-vel és a Hortobágyi Halgazdaság Zrt.-vel közös turisztikai projekt (ÉAOP-2.1.1/E-12-k2-2012-0004 Komplex ökoturisztikai fejlesztés a Hortobágyi Nemzeti Parkban) biztosított forrást jelentősebb marketingtevékenységre.

- Nyomtatott marketing anyagok:

- Népszabadság Utazási Melléklet ¼ oldal színes - 9. számú melléklet
- Magyar Nemzet ¼ oldal színes - 10. számú melléklet
- Best Magazin ¼ oldal színes - 11. számú melléklet
- Kiskegyed ¼ oldal színes - 12. számú melléklet
- Patika Magazin ¼ oldal színes - 13. számú melléklet
- National Geographic ¼ oldal színes - 14. számú melléklet
- Nők Lapja ¼ oldal színes - 15. számú melléklet

- Elektronikus megjelenések:

- TV: támogatói spotok: Család-barát, Gasztoangyal, Ma reggel; Reklámspot: MTVA (július során 40 alkalom, 30 mp), RTL Klub (hétköznapi reggeli műsorsáv, augusztus során 40 alkalom, 30mp), Discovery (augusztus során 25 alkalom, 30mp), Ozone Network (augusztus során 25 alkalom, 30mp), Debrecen TV
- Rádió: Best FM, MR1 (július során 30 alkalom), MR2 (július során 30 alkalom)

- Online megjelenések - banner kampány: www.haon.hu, www.szon.hu, www.szolon.hu, www.boon.hu, www.itthon.hu

- Szakmai fórumok a turizmus-szervezőknek : nyílt nap a Hortobágyon, mely keretében a térség szakmai képviselőinek bemutattuk az új fejlesztéseket és a meglévő turisztikai attrakciókat
- Pocket guide mobil applikáció angol, magyar német nyelven: okos telefonra letölthető alkalmazás, amely túra-és idegenvezetőkét szolgál. A GPS koordinátáknak megfelelően részletes turisztikai információval szolgál a felhasználók részére.

○ **közreműködés a VH-t bemutató és népszerűsítő kiadványok előkészítésében és kivitelezésében:**

Kifejezetten a világörökségi gondnoksági támogatás keretéből a következő kiadványokat valósítottuk meg:

- Világörökségünk, a Puszta - B/5 méretű füzet aktualizálása, újranyomása magyar (2500 db), angol (2500 db) és német (1500 db) nyelven - 16a, b, c melléklet

A támogatási megállapodás 31. pontjának értelmében nyelvenként 10-10 példányt külön csatolunk.

Egyúttal nyilatkozunk, hogy az OSZK részére a köteles példányokat előírás szerint megküldtük.

- Világörökségünk, a Puszta szóróanyag, 2 hajtásos, terített méret A/4, magyar, angol és német nyelven, 36 000 példányban (anyagának összeállítása, fordítás, nyomdai szerkesztés és kivitelezés) - 17a, b, c melléklet

A támogatási megállapodás 31. pontjának értelmében nyelvenként 10-10 példányt külön csatolunk.

Egyúttal nyilatkozunk, hogy az OSZK részére a köteles példányokat előírás szerint megküldtük.

Egyéb, más forrásból megvalósult kiadványok:

Szintén a Hortobágyi Génmegőrző Nonprofit Kft-vel és a Hortobágyi Halgazdaság Zrt-vel közös turisztikai projekt biztosított forrást több, első sorban gyermekeknek és fiataloknak szánt kiadvány megjelentetéséhez.

- o Kifestő gyermekek számára (10.000 db, méret:B5, 12+4 oldal)
- o Képregény (27.000 db, méret: B5, 32+4 oldal)
- o Malomházi tanösvény vezető füzet és munkafüzet
- o Halastavi tanösvény vezető füzet és munkafüzet
- o Egyek-Pusztakócsi tanösvény vezető füzet és munkafüzet

- o közreműködés a **VH-val kapcsolatos információk** naprakészen tartásában a **www.hnp.hu-n**.

A HNPI új honlapot fejlesztett 2014-ben, amely a fő szakmai területeket külön micro-site-ként kezeli. A világörökség önálló micro-site-tal rendelkezik, amelynek tartalmi feltöltése a gondnokság feladata. Az alapinformációk felkerültek, amelynek bővítése, frissítése folyamatos feladat. Ezen kívül a többi micro-site kiemelkedő egyetemes értékkel kapcsolatos tartalmának egyeztetése is megtörtént, illetve folyamatban van.

Honlap analitika:

- 18 és 40 év közötti korosztály látogatja
- havi 15.000 látogató
- A facebook integrációnak köszönhetően a látogatóink első körben a facebookról érkeznek, de jelentős számú látogató jön a programturizmus.hu turisztikai portálról és az itthon.hu-ról is. A programturizmus.hu szakmai portállal fizetett együttműködésünk volt 2015-ben

Közösségi oldalak:

- Facebook: Napi szinten friss híreket, információkat, fotókat posztolunk, 2015 december végéig több mint 10.000 követő. A legnépszerűbb hírfolyam több, mint 200.000 embert ért el.
- További közösségi oldalak felé is nyitottunk
- Pinterest, Youtube, Google+, Instagram
- Hashtag alkalmazása a találati arányok javítása érdekében.

II.1.10. Világörökséggel kapcsolatos adat- és információszolgáltatás szervezeten belül és kívül

- Június 17. Tájékoztató, tájfejlesztés és ökoturizmus - a Hortobágyi LEADER Akciócsoport Területén című turisztikai szakmai konferencián előadások (Tolnay Zsuzsa, Danyi Zoltán - HNPI munkatársak)
- Október 15-22. "International Academy on Sustainable Development - Capacity Building Workshop on the Management of UNESCO designated sites: World Heritage Sites and Biosphere Reserves, Torinó. Az eseményen a gondnokság nem csak megfigyelő résztvevőként volt jelen, hanem a VH-t is bemutatta egy esettanulmány keretében.
- Október 24. Hortobágyi LEADER Közhasznú Egyesület szervezésében - Hortobágyi Mintaprogram jelen és jövője című szakmai fórumon való részvétel, valamint a mintaprogram keretében elkészült kiadvány lektorálása.
- November 12. Hortobágyi LEADER Közhasznú Egyesület, Helyi Fejlesztési Stratégia lakossági fórumán való részvétel

II.1.11. Egyéb

II.1.11.1. A HNPI két, a világörökségi helyszín egyetemes értékeihez kapcsolódó projektet készített elő a GINOP pályázati forrásra az Földművelésügyi Minisztérium (FM) és a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) közös koordinálása mellett:

- Nomád Puszta

Rövid összefoglaló: A Világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes érték attribútumai közül eddig keveset nem reprezentált a régészeti örökség és a Csillagoségbolt Park értékei. A fejlesztés ezen értékek önálló attrakciós helyen történő bemutatását célozza.

- Világörökségünk, a Puszta

Rövid összefoglaló: A Világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes érték attribútumai közül számos van közös, vagy önálló bemutatási helye. Ám ezek tartalmi és technikai megújítása alapvető feltétele a világörökséghez méltó bemutatásnak. A körülmények és lehetőségek mérlegelésével, a rendelkezésre álló források, valamint az üzemeltetés lehetőségeit figyelembe véve az utóbbi projektet szándékozik beadni ebben a pályázati ciklusban a HNPI. A beszámoló készítésének időpontjában már ismert, hogy a projekt nem szerepel az FM által prioritizált, a hazai védett természeti területekre irányuló 5 ökoturisztikai projekt között (kiírás tervezet szerint csak ebben jogosult a HNPI világörökségi helyszín világörökségi gondnoksága pályázni).

II.1.11.2.

- **A hortobágyi Nemzeti Park védőövezet kijelölés szakmai szükségességének alátámasztását szolgáló dokumentum összeállítása.**

- A Kárpát-medence szikes-pusztái és szikes tavai lehetséges nemzetközi világörökségi sorozathelyszín (természeti kritérium) vitaanyagának összeállítása és eljuttatása a hazai partnerjelölteknek.

II.2. Szakértőként Aradi Csaba működött közre az alábbi tevékenységekben:

II.2.1. Bemutató, oktatás

Aradi Csaba a 2015-es év során a Hortobágyi Nemzeti park számos rendezvénye közül az alábbi kulturális és oktatási programokban, valamint a világörökség vett részt. Több évtizedes kutató és természetvédelmi munkája kapcsán manapság a Hortobágy egyik, ha nem legszakavatottabb ismerője. Átfogó ismeretei kiterjednek a Hortobágy valamennyi vonatkozására természetvédelemtől a pásztorkultúráig. Kiváló előadó.

A 2015-es évben rendezvényekhez kapcsolódó közreműködése az alábbiakban valósult meg:

Február 6. Hortobágyi és a Tisza-tavi túravezető tanfolyam, elmélet

Résztevők létszáma: 33 fő

Képzési program és résztvevők listája a 2-5. sz. melléklet szerint

Aradi Csaba közreműködése: előadás tartása

Március 9. VetAgro SUP, Lempdes vidékfejlesztési szakirányon végző hallgatói számára előadás tartása a HNP természeti és kulturális értékeiről

2015. május 18. Múzeumi világnap

Előadás tartása a HNP természeti és kultúrtörténeti értékeiről

Résztevők létszáma: 28 fő

Május 22. Hortobágyi túravezető tanfolyam, gyakorlat és vizsga

Résztevők létszáma: 33 fő

Képzési program és résztvevők listája a 2-5. sz. melléklet szerint

Aradi Csaba közreműködése: gyakorlat tartása és vizsgáztatás

Június 29 - Július 3. Családi Hagyományőrző tábor a Hortobágyon

Résztevők létszáma: 31 fő

Program a 11-12. sz. melléklet szerint.

Aradi Csaba közreműködése: elméleti és terepi ismeretterjesztő előadás

Bővebben: <http://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egység/kornyezeti-neveles/oldal/hagyomanyorzo-tabor-2014>

Aradi Csaba közreműködése: terepi szakvezetés

2015. október 22-25. Hortobágyi Darufesztivál

Résztevők létszáma: kb. 3000 fő (közülük kb. 300 fő az Aradi Csaba által tartott programokon vett részt)

Aradi Csaba közreműködése:

- előadás tartása a HNP Látogatóközpontban, terepi szakvezetés

Bővebben: <http://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egység/turizmus/142/darufesztival>

II.2.2. Szakmai tanácsadás, véleményezés

- Részvétel a területrendezési szakemberekkel folytatott egyeztetés előzetes anyagának összeállításában.
- Részvétel a GINOP két előzetes pályázati anyagának kidolgozásában
- Részvétel a Hortobágyi Nemzeti Park védőövezetének kijelölésével kapcsolatos szakmai anyagok előkészítése, archív anyagok biztosítása

II.2.3. Egyéb közreműködés

- Protokoll vendég, Dr. Fazekas Sándor, miniszter és Coleen Bell, USA nagykövet fogadása
- Biotikai adatszolgáltatás a HNPI biotikai adatbázisába: 887 rekord - adatok tárolva és elérhetők a HNPI belső adatbázisában.
- Nagyközönség számára kiadandó elektronikus és nyomtatott kiadványok szakmai lektorálása:
 - o Világörökségünk, a puszta B/5 füzet javított újranyomása
 - o A Hortobágyi Nemzeti Park, 2 hajtásos leporelló előkészítése

Debrecen, 2016. február 26.

Összefoglaló

Világörökségi gondnokság és a világörökségi gondnoksági szerződés:

A Hortobágyi Nemzeti Park - a Puszta világörökség helyszín (továbbiakban: HNP VH) gondnoksági feladatait 2013. óta a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban HNPI) látja el.

A 2013. évi támogatási szerződés szakmai és pénzügyi beszámolóját az Emberi Erőforrások Minisztériuma, majd a 2014. éviét a Miniszterelnökség elfogadta.

A 2015. évi gondnoksági szerződés előkészítését nagyban segítették a megelőző évek tapasztalatai valamennyi aláíró félnél, ám több tényező, köztük a HNPI-nél történt vezetőváltás némileg késleltette a folyamatokat. A szerződés keretében a **HNPI**, hasonlóan az ezt megelőző évekhez, **8 millió forint támogatásban részesült**.

A 2015. évben elvégzett, támogatás terhére elszámolt szakmai munka bemutatása:

- Világörökségi kezelési tervvel kapcsolatos, a gondnoksági státuszhoz kötött feladatok ellátása (bár a kezelési terv elkészítését a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság maga nyerte, ez a feladat a világörökségi gondnokság számára is keletkeztet feladatokat)
- Kapcsolattartás a hazai világörökségi helyszínekkel, társintézményekkel, felettes szervekkel
- Kapcsolattartás a HNPI társosztályaival (a világörökségi helyszínt érintő, a világörökségre vonatkozó jogszabályokból adódó feladatok koordinálása az intézmény működésén belül)
- Részvétel a Világörökségi Szakbizottság munkájában
- Részvétel a Hungarikum minősítésből származó feladatokban (pl. a Hajdú-Bihar Megyei Értéktár Bizottság munkájában teljes jogú bizottsági tagként, amelyért külön díjazást a HNPI nem kap).
- Adat- és információszolgáltatás
- Oktatási tevékenység:
 - A, Más résztvevők számára
 - túravezető képzés (világörökségi helyszín területén működő túraszervezők, túravezetők és a gondnokság saját munkatársainak részvételével)
 - a VH értékeit bemutató gyermekfoglalkozások előkészítése, lebonyolítása
 - konzulensi feladatok ellátása a világörökségi helyszínt érintő és általában világörökséggel kapcsolatos szakdolgozatok, szakmai gyakorlatok és feladatok esetében
 - B, A világörökséggel kapcsolatos (belső) kompetenciafejlesztés:
 - Részvétel képzéseken
- Bemutatói tevékenység:
 - közreműködés a világörökségi helyszínt bemutató és népszerűsítő rendezvények és programok előkészítésében, lebonyolításában (lásd <http://www.hnp.hu/uploads/documents/hortobagyi-programnaptar-2015.pdf>)

- közreműködés a világörökségi helyszínt bemutató és népszerűsítő kiadványok előkészítésében és kivitelezésében
- közreműködés a világörökségi helyszínnel kapcsolatos információk naprakészen tartásában a www.hnp.hu-n.
- Világörökséggel kapcsolatos adat- és információszolgáltatás szervezeten belül és kívül
- A világörökségi kezelési terv kormányrendeletben való kihirdetése esetén a kezelési kézikönyvvel kapcsolatos feladatok ellátása, a feladat végrehajtásának megkezdése

Világörökségi kiadványok megjelentetése

- Világörökségünk, a Puszta - B/5 méretű füzet újranyomása magyar, angol és német nyelven
- Világörökségünk, a Puszta flyer 2 hajtásos, terített méret A/4, magyar, angol és német nyelven

Szakértői feladatok:

- Közreműködés a Hortobágyi Nemzeti Park és világörökségi helyszín védőövezetének kijelölésével kapcsolatos előkészítő munkában.
- Közreműködés a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság szakmai, társadalmi kapcsolatainak fenntartásában, építésében.
- Közreműködés a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság turisztikai, oktatási programjainak megvalósításában
- Közreműködés a Hortobágyi Nemzeti Park - a puszta világörökségi helyszínt célzó projektek szakmai előkészítésében.

Debrecen, 2016. február 26.